

روش تنظیم محتوای (۴)

کلاسداری کودکان و نوجوانان

روش تنظیم محتوا (۵)

مرحله سوم: رفع خستگی

کلاسداری کودکان و نوجوانان

واحد نوجوان و جوان
معاونت تبلیغ و آموزش‌های
کاربردی حوزه علمیه قم

اشاره:

آن چه پیش رو دارید چهارمین قسمت از مجموعه «روش تنظیم محتوا» به عنوان روشی نو در ارائه برنامه‌های جذاب برای جوانان و نوجوانان است. برای اجرای برنامه، پنج مرحله: شروع برنامه، ارائه آیات و روایات، رفع خستگی، بیان احکام و در نهایت بیان تکالیف و دعا در نظر گرفته شده بود. در مقالات قبلی چهار قسمت از این مباحث، بیان گردید. در بحث شروع، مطالبی برای آغاز کلاس مطرح شد که عبارت بودند از: الف) شروع با بسم الله الرحمن الرحیم؛ ب) شروع با پرسش‌ها؛ ج) شروع با نکات اخلاقی؛ د) شروع با تشبیهات؛ هـ) شروع با

همخوانی سوره؛ و) شروع با بیان

نعمت‌ها و پیام اعضاء؛ ز) شروع با خواندن شعر.^(۱)

در مرحله دوم بیان شد که برای ارائه آیات و روایات می‌توان از شیوه‌های مختلفی استفاده کرد، مانند: الف) شیوه تنوعی؛ ب) شیوه تلخیصی؛ ج) شیوه شأن نزولی؛ د) شیوه طراحی و نقاشی؛ هـ) شیوه قصه و داستان؛ و) شیوه پرسش و پاسخ؛ ز) شیوه جزوه‌درسی.^(۲)

در سومین مرحله، از شیوه‌های مختلف برای «رفع خستگی» بحث شد و بیان گردید که برای رفع خستگی می‌توان مسابقات متنوعی را طراحی

۱- مبلغان، ش ۲۶.

۲- همان، ش ۲۷ و ۲۸.

اواسط یا اواخر کلاس که دانش‌آموزان احساس خستگی می‌کنند یک یا دو نمونه به اجرا گذاشته می‌شود.

شایسته است مربی محترم توجه داشته باشد که همهٔ میان‌پرده‌ها را در یک زمان و مکان و یک گروه نمی‌توان اجرا کرد، بلکه برخی از میان‌پرده‌ها برای مکان‌های باز و بعضی برای مکان‌های بسته و برخی برای جلسات پسران و تعدادی نیز برای جلسات دختران مناسب است. تعدادی دیگر را می‌توان به صورت مشترک استفاده کرد. از این رو با توجه به مختلف بودن فضاهای اجرا، مربیان محترم با تشخیص کارشناسانهٔ خود، مناسب شأن و آداب و سنن اجتماعی هر منطقه عمل کنند.

برای آشنایی بیشتر با مسابقات عملی، نمونه‌هایی از اجرای این مسابقات در ذیل ارائه می‌گردد. مربیان محترم می‌توانند براساس نوع مخاطبان خود شکل‌های دیگری از این مسابقات را به ذوق خود طراحی کرده و به اجرا گذارند.

نمونه‌های زیر براساس سین و میزان تحصیلات مخاطبان (مقاطع

کرده و به اجرا گذاشت. این مسابقات به دو نوع کلی پرسشی و عملی تقسیم گردید. بخش اول که مسابقات پرسشی بود مورد بحث و بررسی قرار گرفت و اینک مسابقات عملی با عنوان «میان‌پرده‌ها» مورد بحث قرار می‌گیرد.

میان‌پرده‌ها

برای رفع خستگی دانش‌آموزان در حین اجرای برنامه، می‌توان به شکل میان‌پرده مسابقه‌ای را اجرا کرد. در این مسابقات بیشتر، دانش‌آموزان از نظر بدنی به کار گرفته می‌شوند تا با تحرک بدنی و ایجاد نشاط و شادابی، کسالت و خمودگی آن‌ها از بین برود و در ضمن اجرای مسابقه، بر معلومات آن‌ها افزوده شود.

نحوه اجرای این مسابقات (میان‌پرده‌ها) بدین صورت است که مربی افرادی از مخاطبان خود را انتخاب و در مقابل دانش‌آموزان از آن‌ها برای عملی نمودن میان‌پرده‌ها استفاده می‌کند. لازم به ذکر است که میان‌پرده‌ها نبایستی تمام یا بیشتر زمان مفید کلاس را بگیرد، بلکه فقط جهت رفع خستگی به مدت ۵ الی ۶ دقیقه وقت جلسه را می‌گیرد و معمولاً در

تحصیلی دبیرستان، راهنمایی و ابتدایی) تقسیم بندی شده است. البته آوردن هر یک از نمونه‌ها در یک بخش به معنای اولویت داشتن استفاده از این نمونه برای این مقطع تحصیلی است و مربی محترم می‌تواند در شرایط خاص و با تشخیص خود، همان نمونه از میان پرده را برای مقطع تحصیلی دیگری نیز اجرا کند.

بخش اول: دبیرستانی

۱- قرآنی: نام یک سوره از قرآن را مطرح می‌کنیم و از شرکت کنندگان در مسابقه می‌خواهیم تا همانند مشاعره، براساس آخرین حرف از نام سوره مطرح شده، نام سوره دیگری را بگویند. در صورتی که معلومات دانش آموزان یا مجری‌ها در این زمینه کم باشد، می‌توانند دو گروه شوند و یا اینکه قرآن در اختیار داشته باشند.

مثال: یوسف - فاطر - رحمن - نوح - حجرات - تحریم - ملک - کهف - فلق - قلم - مسد - دهر - روم - مؤمنون - نمل - لقمان - نازعات - تکاثر - رعد - دخان - ناس - سباء - انعام - معارج - جن - نساء - ابراهیم - مریم - مرسلات - تین - نباء - احزاب - بروج - جمعه - همزه -

هود -

۲- درگوشی: (در کلاس خواهران در صورت وجود مربی خواهر) پیامی را در گوش نفر اول می‌خوانیم و به او می‌گوییم: خیلی سریع در گوش نفر بعد بگو، و همین طور ادامه می‌یابد تا به نفر آخر برسد. وقتی که به نفر آخر رسید، آخرین نفر را جلو جمعیت می‌آوریم و به او می‌گوییم: چه کلام و پیامی به شما مخابره شد؟ او آنچه را که شنیده است می‌گوید. سپس به نفر اول می‌گوییم: من چه حدیثی به تو گفتم؟ وقتی نفر اول شکل درست آن را بیان کرد و بچه‌ها تفاوتی میان دو نوع گفتار مشاهده کردند، می‌خندند و شادی ایجاد می‌شود. ما نیز از فرصت استفاده کرده، و نحوه به وجود آمدن «شایعه» یا «یک کلاغ چهل کلاغ» را توضیح می‌دهیم.

۳- تکراری: یکی از شاگردان را انتخاب کرده، حدیثی تربیتی برایش می‌خوانیم و به او می‌گوییم: این جمله را خیلی سریع ۵ بار تکرار کن. بدین وسیله هم مطلبی دینی را به مخاطبین القاء می‌کنیم و هم شادابی ایجاد می‌کنیم. مثلاً امام علی علیه السلام می‌فرماید:

کس توانست این اسکناس (۲۰ تومانی یا ۵۰ تومانی) را بالای سر خود بدون دست نکه دارد و راه برود امتیاز دارد یا پول مال خودش است.

۹- توپی: افراد کلاس را یکی یکی جلو دانش آموزان آورده و به او می‌گوییم: توپ را روی یک انگشت یا سر خود نگهداشته و راه برود.

۱۰- تکراری: به هر یک از بچه‌ها می‌گوییم: این جمله‌ها را چند بار تکرار کند: «در هر دم زدنی مزد و اجری است.» یا «از خود تعریف کردن خود میراندن است.» کسانی که موفق شوند، امتیاز می‌گیرند.

بخش دوم: راهنمایی

۱- توضیحی: چند نفر از فراگیران را انتخاب کرده و حدیث مورد نظرمان را به گونه‌ای که فراگیران دیگر متوجه نشوند، به آن‌ها می‌گوییم. سپس از هر کدام از آن‌ها می‌خواهیم تا با زبان و فهم خود آن مطلب را برای دیگران توضیح دهند و البته در حالی که سریعاً منظور روایت را نمی‌گویند، سعی کنند از مطلب اصلی نیز فاصله نگیرند.

از این نوع میان پرده و سرگرمی می‌توان برای یادآوری نکات اخلاقی

۱- هر کس به دین دوستش است، ببین با چه کسی دوستی.

۲- برای دیگران بخواه، آنچه برای خود می‌خواهی.

۴- تنفسی: یک متن را تکثیر کرده و به چند نفر می‌دهیم تا با هم، به طور مداوم و بدون وقفه و تجدید تنفس، آن را بخوانند. افراد در صورت قطع صوت از مسابقه خارج می‌شوند و کسی که از همه بیشتر ادامه داد، امتیاز می‌گیرد.

۵- شعری: مربی یک مصرع از ابیات معروف را می‌خواند و از دانش‌آموزان می‌خواهد که مصرع دوم را بخوانند. مانند:

در جوانی پاک بودن شیوه پیغمبری است

۶- پندآموزی: به کسی که در مسابقه شرکت کرده است می‌گوییم: در حالی که با دندان خود چوب یا خودکاری را نگه داشته‌ای، برای هر کدام از دوستان خودت یک جمله پندآموز بگو.

۷- پامرغی: به بچه‌های پسر می‌گوییم: این مسیر را نیم خیز بروید. هر کس زودتر برگشت برنده است.

۸- پولکی: به بچه‌ها می‌گوییم: هر

و... استفاده کرد.

۲- کارت‌تی: کلمات دو حدیث

تربیتی را به صورت جدا جدا روی چندین کارت نوشته، و به دو نفر از کودکان یا نوجوانان می‌گوییم: هر کدام از شما که بخشی از کلمات درهم ریخته را زودتر به یک جمله تبدیل کند و برای بقیه بخواند، برنده است. (طی این مدت، بچه‌ها بگویند: بچین، بچین، زودتر بچین.)

۳- لیوانی: در کلاس پسرها، مربی مرد یکی از آن‌ها را کف کلاس می‌خواباند، یک لیوان آب روی پیشانی می‌گذارد و آن‌گاه می‌گوید: در حالی که لیوان آب روی پیشانی قرار دارد، مطلب یا حدیث روی دیوار یا تخته را بخوان. در نهایت آب روی لباس او ریخته می‌شود و شادی دانش‌آموزان را به ارمغان می‌آورد. (این شیوه برای پسرها و با مربی مرد مناسب است.)

۴- گروهی: بچه‌ها را به دو گروه تقسیم کرده، به هر گروه یک کارت حدیث می‌دهیم و یک فاصله مکانی را مشخص می‌کنیم. سپس به آن‌ها می‌گوییم: آن صندلی یا درخت را که در

فاصله معینی قرار دارد، دور بنزید، کارت حدیث را به نفر جلو صف بدهید و خودتان به آخر صف بروید. این کار تا نفر آخر گروه ادامه پیدا می‌کند و هر گروه که نفراتش زودتر کار خود را انجام دادند پیروز است.

۵- انتقالی: به دانش‌آموزان می‌گوییم به صف شوند و حدیث یا سخنی پسندآموز را شنیده و حفظ نمایند. سپس از هر یک از آنان می‌خواهیم تا حدیث یا آن نصیحت را که شنیده‌اند بیان کنند. برای آن‌هایی که درست جواب دادند حدیث دیگری را می‌خوانیم و همین‌طور ادامه می‌دهیم تا فقط چند نفر بمانند و یا تا چند مرحله از پیش تعیین شده ادامه می‌دهیم و افراد برتر را به عنوان برنده معرفی می‌کنیم.

۶- هوشی: در آغاز، یک یا دو اصطلاح فقهی مثل صلاة و حج را از نظر لغوی و اصطلاحی توضیح داده و سپس سؤال می‌کنیم: رو «ز» چیست؟ شرکت کنندگان در مسابقه فکر می‌کنند منظور ما این است که «روزه» چیست؟ (بعد می‌گوییم ما پرسیدیم روی «ز» چیست و بدین وسیله نشاط ایجاد

می‌کنیم.)

بودند می‌خواهیم با انتخاب حروف، حدیث بعدی را تکمیل کنند. و در مرحله سوم حدیث کوتاهتری را انتخاب کرده و از افرادی که در مرحله دوم پاسخ درست داده بودند می‌خواهیم تا با انتخاب حروف، حدیث سوم را تکمیل کنند. افرادی که در این مرحله پاسخ آن‌ها درست در آید تا حدیث تکمیل شود، جایزه خواهند گرفت.

سه حدیثی که در سه مرحله انتخاب می‌شود باید با هم تناسب داشته و در رابطه با موضوع جلسه باشند.

۹- دیدنی: چند کارت حدیث را روی میز می‌چینیم. از شرکت کننده در مسابقه می‌خواهیم تا بعد از چند لحظه دیدن، روی خود را برگرداند. یکی از کارت‌ها را جابجا می‌کنیم. آن‌گاه از او می‌خواهیم بگوید کدام بوده است.

۱۰- ترتیبی: یک حدیث را به صورت نامرتب روی تخته می‌نویسیم و با کمک دانش‌آموزان آن را مرتب می‌کنیم تا حدیث کامل شود.

۱۱- امتیازی: چند کارت حدیث را امتیازگذاری کرده، آن‌ها را مخفی

۷- ریمانی: نخ‌ی را در دست خود مخفی کرده و به بچه‌ها می‌گوییم: «هر کی گفت چی تو مشت من است، می‌دهم به خودش». بچه‌ها هرچه جواب دادند، می‌گوییم: «نخ، نخ». آن‌ها خیال می‌کنند که ما می‌گوییم: نخیر.

۸- حروفی: به تعداد حروفی که یک حدیث یا آیه دارد، روی تخته خط می‌کشیم و از همه دانش‌آموزان می‌خواهیم که هر کدام یک حرف را مطرح کنند. اگر آن حرف در حدیث بود، آن حرف را در جای خودش می‌نویسیم و اگر نبود، آن شخص از دور خارج می‌شود. مثلاً حدیث «الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلُّ تَقِيٍّ» که ۱۶ حرف دارد، پس از سؤال از بچه‌ها و تکمیل خط‌ها به این صورت در می‌آید:

ا ل ص ل ا ة ق ر ب ا ن ک ل
- - - - -

ت ق ی
- - -

بعد از تکمیل حدیث، حدیث کوتاهتری را انتخاب کرده و از افرادی که در مرحله اول پاسخ درست داده

جمله تربیتی را قرائت می‌کنیم. افراد هر گروه باید یکی پس از دیگری آن جمله را تکرار کنند تا به آخرین نفر برسد. اگر آخرین نفر درست تلفظ کرد برنده است.

۱۵- صفحه‌ای: یک صفحه کتاب یا برگه مزین به احادیث را به دو نفر نشان می‌دهیم. هر کس زودتر گفت در این صفحه چند کلمه وجود دارد، برنده است.

یا برای افراد هر کلاس صفحه‌ای را معین می‌کنیم و مثلاً می‌گوییم، هر کس زودتر بگوید چند حرف نون در این صفحه وجود دارد، برنده است.

۱۶- حدودی: چشم یکی از دانش‌آموزان را می‌بندیم و از او می‌خواهیم بقیه دانش‌آموزان را - که از یک محدوده خاص نباید خارج شوند - بگیرد. هر کس توسط او گرفته شود از گردونه بازی خارج می‌شود و نفر آخر یا ۲ نفر آخر برنده شده و امتیاز می‌گیرند. اگر این شخص بتواند در ۵ دقیقه مسابقه را به پایان برساند، خود او نیز جزء برندگان است و در غیر این صورت برنده نخواهد بود.

۱۷- دیواری: به بچه‌ها می‌گوییم: با

می‌کنیم. ۲ تا از کارت‌ها ۱۰ امتیازی و بقیه کارت‌ها کمتر از ۱۰ امتیاز دارند. هر کس دو کارت ۱۰ امتیازی پیدا کرد، ۲۰ امتیاز داشته و برنده است. البته شرط رسیدن به امتیاز ده این است که شرکت‌کننده در مسابقه حدیث روی کارت را در پنج دقیقه حفظ کند و الا امتیازش باطل می‌شود.

۱۲- شعری: به دانش‌آموزان می‌گوییم: چه کسی می‌تواند بلافاصله بعد از خواندن این بیت شعر، اسم سوره و آیه مورد نظر را قرائت کند و چند دقیقه در مورد آن صحبت کند؟

همان ذاتی که او را نیست اولاد

نه زائید و نه او را هیچکس زاد
۱۳- احکامی: به دانش‌آموزان می‌گوییم: شخصی وضویش باطل است، اما هیچ یک از موارد زیر را انجام نداده است: بول، غائط، غصبی بودن آب و پاک نبودن جای وضو. پس چرا وضویش باطل است؟ (جواب: دانش‌آموز دختر است و با تلی روی سر وضو گرفته است.)

۱۴- ردیفی: بچه‌ها را به دو گروه تقسیم و در دو صف قرار می‌دهیم، سپس برای هر گروه یک حدیث یا

۱۰ ، ۱۱ .

۲۱- پرشی: به بچه‌ها می‌گوییم:

توپ را بین دو قوزک پاهایتان قرار دهید و بپرید.

۲۲- کلاغی: مربی بچه‌ها را در یک ردیف جمع می‌کند و به آن‌ها می‌گوید: این مسیر را که علامت گذاشته‌ام کلاغ پر بروید، هر کدام از آن‌ها که تمامی راه را رفت، برنده است و هر کدام در بین راه زمین خورد، بازنده می‌باشد.

۲۳- زوج و فردی: مربی همه شاگردان را در یک دایره جمع می‌کند و می‌گوید: با عدد زوج بنشینید و با عدد فرد بلند شوید. آنقدر ادامه می‌دهد تا همه بسوزند و از دایره خارج شوند و به نفر آخر امتیاز یا جایزه می‌دهد.

۲۴- کف دستی: از شرکت کننده در مسابقه می‌خواهیم تا بدون استفاده از انگشتان و با کمک گرفتن از کف دست، خودکار یا ماژیک یا گچ را بر دارد و یک حدیث بنویسد.

۲۵- اصطلاحی: درباره چند اصطلاح یا لغت توضیح کوتاهی داده و از شرکت کننده می‌خواهیم بگوید آن

چشم بسته دست خود را به دیوار رو برو بزنید و برگردید.

۱۸- نقاشی: از بچه‌ها می‌خواهیم دو گروه شوند و به آن‌ها می‌گوییم: هر گروه زودتر تصویر یک انسانی که نشسته و دست هایش را به طرف آسمان بلند کرده و در حال دعا کردن است را نقاشی کند، برنده است. (زودتر و زیباتر نقاشی کردن و از همه بچه‌ها استفاده کردن امتیاز دارد.)

۱۹- لهجه‌ای: این جمله را روی تابلو می‌نویسیم: «انباردار ارزنی آمد نخودش آمد ماش فرستادیم گندمش ده که برنج است.» و سپس از شرکت کننده در مسابقه می‌خواهیم تا آن را با لهجه بخواند.

۲۰- نمازی: اعداد ۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۷، ۸، ۹، ۱۰، ۱۱، را روی تخته نوشته و سؤال می‌کنیم: هر یک از این ارقام چه ارتباطی با نماز دارند.

جواب: $\frac{۱}{نیت}$ ، $\frac{۲}{نماز صبح}$ ، $\frac{۳}{نماز مغرب}$ ، $\frac{۴}{نماز ظهرین}$ ، $\frac{۵}{ارکان نماز}$ ، $\frac{۶}{غیر رکن نماز}$ ، $\frac{۷}{مواضع سجده}$ ، $\frac{۸}{نافله ظهرین}$ ، $\frac{۹}{}$ ،

- چیست، مثل: آدم بی سر و پا (= کت)،
سینمای مجانی (= خواب)، بستنی
(= درب)
۲۶- موشی:
- ۱- آن چه یکی است که برابر با
هیجده میلیون و دویست و پنجاه هزار
است؟ جواب: روز قیامت.
 $50000 \times 365 = 18250000$
- ۲- جای را با کدام دست هم
می زنند؟ جواب: با دست هم نمی زنند،
با قاشق هم می زنند.
- ۲۷- کاسه ای: کاسه آبی بر سر
دانش آموزان گذاشته و از آن ها
می خواهیم بدون آنکه کاسه را با دست
بگیرند، عرض کلاس را در کمتر از
یک دقیقه طی کنند به صورتی که آب
کاسه کمتر از نصف نشود. هر کس در
مدت کمتری با بیشترین مقدار آب به
مقصد رسید، امتیاز بیشتری دارد.
- ۲۸- زرگری: به همه دانش آموزان
می گوئیم: جمله ای را با زبان زرگری
بگوئید، مثل: «به نام خدا = بِ زِ نَا مِ زِ
خُ زُ دَا»
- ۲۹- حدیثی: به شرکت کننده در
مسابقه می گوئیم: از بین احادیثی که
می خوانم، ۳ تا را در ۵ دقیقه حفظ کن و
- بخوان.
۳۰- هندوانه ای: دست یک نفر را
می بندیم و یک هندوانه در اختیارش
می گذاریم، اگر تا ۱۰ دقیقه توانست
پاره کند و بخورد، برنده است. (در
محیط باز و اردوها)
- ۳۱- حدیثی: به یکی از
دانش آموزان می گوئیم: بین لب و
بینی ات یک کاغذ بگذار، از کنار تخته
سیاه تا آخر کلاس برو و برگرد و یک
حدیث بخوان، اگر کاغذ نیفتاد
برنده ای.
- ۳۲- کبریتی: چوب کبریتی
(خاموش) روی انگشت اشاره هر یک
از دانش آموزان به حالت ایستاده قرار
می دهیم، به آن ها می گوئیم از این
طرف کلاس به طرف دیگر بروند. هر
کس نتواند با کبریت ایستاده به مقصد
برسد، از دور خارج می شود و کسانی
که بتوانند، امتیاز می گیرند.
- ۳۳- تکمیلی: کشیدن یک شکل را
که اول ناقص است و کم کم کامل
می شود شروع می کنیم و در هر مرحله
به بچه ها می گوئیم: این شکل چیست؟
- ۳۴- توازی: از چند نفر می خواهیم
که هر کدام یک چیزی را روی سرشان

بخش سوم: ابتدائی

۱- **زبانی:** یکی از دانش آموزان را جلو جمعیت می آوریم، کاغذی را روی میز قرار می دهیم و به او می گوئیم: با زبان (نه لب یا دندان) این کاغذ را بلند کن و جمله ای را که من می گویم، بازگو کن. اگر کاغذ نیفتاد برنده ای. **بگو: «خدا یا شکر»**

۲- **سوره خوانی:** یک سوره از قرآن کریم را بالب و بدون صدا می خوانیم و از دانش آموزان می خواهیم که بعد از پایان کار، بگویند ما چه سوره ای را خواندیم و آن گاه بلند بخوانند.

۳- **دندانی:** به کسی که در مسابقه شرکت کرده است می گوئیم: در حالی که با دندان خود چوب یا خودکاری را نگه داشته ای، خلاصه و یا نتیجه درس گذشته را برای دوستان خود بیان کن.

۴- **یافتنی:** کلمات حدیث یا سخنی آموزنده را جدا جدا روی کارت هائی نوشته و آن ها را در چند جای مختلف پنهان می کنیم و از بچه ها می خواهیم با پیدا کردن و کنار هم گذاشتن این کارت ها، سخن یا حدیث را بخوانند و یا پس از پیدا کردن کارت ها، طوری بایستند و کارت خود را مقابل خود

بگذارند و مسیری را بروند. هر کس آن چیز از سرش نیفتاد و زودتر رسید برنده است.

۳۵- **طناب کشی:** طنابی را به دانش آموزان داده و به آن ها می گوئیم: دو دسته شوید و طناب را بکشید، هر کدام توانستید طناب را به طرف خود بکشید، برنده هستید.

۳۶- **کشیدنی:** به پنج نفر می گوئیم: کلمه سلام را یکی پس از دیگری با صدای بلند و یک نفس بکشند. هر کدام از نظر زمانی در مدت بیشتری این کلمه را کشید، برنده است.

۳۷- **دوختنی:** به بچه ها می گوئیم: دو دقیقه وقت دارید دکمه ای را به لباس خود بدوزید، کسانی که در این مدت نتوانند، از دور بازی خارجند؛ اگر چه همه بچه ها باشند، و هر که در مدت تعیین شده زودتر دوخت برنده است.

۳۸- **تخم مرغی:** به هر یک از دانش آموزان می گوئیم: یک تخم مرغ را داخل یک قاشق قرار داده و در مدت ۵ ثانیه بنشین و پاشو و در آخرین مرحله بگو: نماز ستون دین است. هر کس موفق شد، امتیاز می گیرد.

بگیرند که بقیه بچه‌ها بتوانند آن حدیث را بخوانند. در این مسابقه باید به تعداد کارت‌ها، افرادی را به یافتن حدیث فرستاد.

۵- حدیث یابی: در فضایی باز چندین کارت حدیث را از قبل مخفی کرده و یک نمونه از آن‌ها را در دست نگه می‌داریم. سپس همه بچه‌ها را رها کرده و می‌گوییم: هر کس توانست ۳ تا از این کارت‌ها را بیاورد، جایزه (یا هدیه و یا امتیاز) می‌گیرد.

۶- تابلویی: روی یک تابلو ترجمه حدیثی را به صورت کامل و با نقطه می‌نویسیم. همان متن را بدون نقطه در کاغذ یا تابلو دیگری نوشته و از یک نفر که نوشته با نقطه را نمی‌بیند می‌خواهیم تا آن متن را بخواند. اگر درست خواند، برنده است و هرگاه اشتباه کرد، بچه‌ها که از روی تابلو نگاه می‌کنند، می‌گویند: غلط آی غلط.

۷- چشم‌بندی: به بچه‌ها می‌گوییم: چشم‌ها را ببندید و با چشم بسته این حدیث را همراه من تکرار کنید؛ به طرف چپ سه بار، به طرف راست سه بار، بالا و پایین هر کدام ۵ بار.

منظور از تکرار احادیث این است

که حدیث‌ها را حفظ شوند.

۸- نمازی: از شرکت کنندگان در مسابقه می‌پرسیم: آیا نماز باطل باطل است؟ و پس از پاسخ آن‌ها می‌گوییم: تِل از مبطلات نماز نیست.

۹- نوشتنی: چشم‌های دانش آموزی را می‌بندیم و از او می‌خواهیم که پای تابلو رفته و یک حدیث دو کلمه‌ای را که ما می‌گوییم بنویسد. از یکی دو نفر می‌خواهیم بیایند و این کار را بکنند. بچه‌ها به خط آن‌ها می‌خندند و در کلاس شادی ایجاد می‌شود.

۱۰- دایره‌ای: روی تابلو یک دایره می‌کشیم و به شرکت کننده در مسابقه می‌گوییم: برای این دایره چشم و دهان و بینی بگذار.

یا به او می‌گوییم: با چشمان بسته یک دایره بکش و چشم، گوش، بینی و دهان برایش بگذار.

این میان پرده برای کودکان پیش دبستانی نیز مناسب است.

۱۱- اکتشافی: فردی را به بیرون از کلاس می‌فرستیم، چیزی را از کلاس جابجا کرده و یا شیئی را در کلاس مخفی می‌کنیم و یا به صورت توافقی با بچه‌ها چیزی را مورد نظر قرار

۱۵- مشورتی: بچه‌ها را به دو گروه تقسیم می‌کنیم و دو دقیقه فرصت می‌دهیم تا درباره ساختن یک شکل که ما آن را پیشنهاد می‌دهیم، مشورت و تمرین کنند. سپس در عرض یک دقیقه هر گروه که زودتر آن شکل را بسازد برنده است. (مثلاً: آرم جمهوری اسلامی یا شکل خورشید)

۱۶- هوشی:

- به چهارمین روز هفته چهارشنبه بگویند صحیح است یا چهارشنبه؟
جواب: سه شنبه.

- شکارچی تیری شلیک کرد و کبوتری را مورد هدف قرار داد. آیا خوردن جوجه شکم او حلال است یا حرام؟ جواب: تخم دارد نه جوجه.

- کدامیک از دو جمله زیر صحیح‌تر است (است یا هست؟)
زرده تخم مرغ سفید است.
زرده تخم مرغ سفید هست.
۱۷- ریاضی:

یکی از دانش‌آموزان را انتخاب کرده و از او می‌پرسیم:
- فردی ادعا می‌کرد: سی صد عدد پنج رقمی است. چگونه این سخن صحیح است؟ جواب: منظور عدد

می‌دهیم. سپس آن فرد را صدا می‌زنیم تا به کلاس آمده و شیء مورد نظر را پیدا کند. ما نیز با نوک قلم به میز می‌گوییم. هر چه او از شیء مورد نظر دورتر شود محکم‌تر می‌گوییم و هر چه نزدیک‌تر شود آهسته‌تر می‌گوییم و بدین وسیله او را در پیدا کردن آن شیء یاری می‌دهیم. در صورتی که در زمان معین به نتیجه رسید، برنده خواهد بود.

۱۲- دکمه‌ای: به شرکت کننده در مسابقه می‌گوییم، ظرف چند ثانیه تعداد مشخصی از دکمه‌های لباسش را با همه انگشت‌ها باز و بسته کند.
این تنوع برای کلاس پسران مناسب است.

۱۳- ذکری: به شرکت کننده در مسابقه می‌گوییم، با دهان بسته یک ذکر بگوید.

۱۴- گرفتنی: یکی کمتر از تعداد دانش‌آموزان شرکت کننده در مسابقه، روی زمین دایره می‌کشیم. مثلاً برای ۱۰ نفر، ۹ دایره می‌کشیم و از آن‌ها می‌خواهیم بعد از پیمودن مسیر تعیین شده، هر نفر یک دایره را اشغال کند. هرکس دیرتر رسید سوخته است.

ببندید و سریع بگوئید دکمه‌های
لباستان چند تا است؟

۲۱- گلبرگی: چند نفر از بچه‌های
شیطون کلاس را جلوی دانش‌آموزان
می‌آوریم و می‌گوییم همه گردنشان را
پائین و دست‌هایشان را عقب بگیرند.
در این صورت به شکل گل می‌شوند.

۲۲- برعکسی: بچه‌ها را به صف
کرده و از آن‌ها می‌خواهیم که بر عکس
دستور ما انجام دهند؛ مثلاً وقتی
می‌گوییم بنشین، باید برخیزند و وقتی
می‌گوییم: پاشو، باید بنشینند. کسانی
که درست عمل نکنند از دور خارج
می‌شوند و نفر آخر جایزه می‌گیرد.

۲۳- سطلی: در این بازی، برای هر
گروه دو یا سه نفری، سطلی تهیه کرده
و به دست آن‌ها یک کاسه می‌دهیم و از
آن‌ها می‌خواهیم در مدت ۲ دقیقه
سطل را پسر از آب کنند و هر بار که
می‌خواهند کاسه آب را داخل سطل
بریزند، یک حدیث بیان کنند، یا یک
بیت شعر بخوانند. اگر حدیث حفظ
نبودند، به کمک مربی به آن‌ها یاد داده
می‌شود و سپس می‌گویند. هر گروه که
در وقت کمتری سطل را پر کرد، برنده
است. گروه‌های شرکت‌کننده در

۳۰۱۰۰ است که به شکل شماره تلفن و
با تفکیک ۳۰ و ۱۰۰ (۳۰/۱۰۰) آن را
خوانده است.

- اگر مربی شما بگوید این سه
حدیث را بگیر و هر نیم ساعت یکی را
حفظ کن، چقدر طول می‌کشد که این
سه حدیث را برای حفظ کردن
بگیری؟ جواب: یک ساعت

- مربی با ۴۰ شاگرد برای مسابقه
حفظ قرآن و حدیث وارد کلاس شد.
موقع مسابقه چهارده نفر از آن‌ها در
مسابقه شرکت کردند. بقیه کجا رفتند؟
جواب: به صورت چهار گروه ۱۰ نفره
در مسابقه شرکت نموده‌اند و مجموع
آن‌ها ۴۰ نفر می‌شود و بقیه‌ای وجود
ندارد.

۱۸- تمرکزی: یکی از بچه‌ها را به
انتخاب خودشان جلو دانش‌آموزان
آورده و یک توپ به او می‌دهیم و
می‌گوییم: این توپ را چند دقیقه روی
پیشانی نگه دار.

۱۹- نمازی: شماره تلفن خدا
چییست؟ جواب: نمازهای
یومیّه = ۲۴۴۳۴

۲۰- شمارشی: به شرکت‌کنندگان در
مسابقه می‌گوییم: چشم‌هایتان را

صورت پانتومیم (حرکات بدون صدا) انجام می‌دهیم و به شرکت کننده در مسابقه می‌گوییم: بگو من چکار کردم. مثلاً انجام وضو را به این صورت نمایش داده و درباره آن سؤال می‌کنیم.

۲۸- قرآنی: سؤال می‌کنیم که: حرف اول و آخر قرآن چیست؟ به دو صورت می‌توانند جواب دهند:

۱- «قاف» اولین حرف و «نون» آخرین حرف است.

۲- «ب» اولین حرف شروع قرآن و «س» آخرین حرف قرآن در سوره «ناس» می‌باشد.

۲۹- تنفسی: به شرکت کننده در مسابقه می‌گوییم: مسافتی را با گفتن جمله «ای شیطان برو» بدون قطع صدا و به مدت چند دقیقه طی کن.

۳۰- آبخاری: یک نفر را روی صندلی می‌نشانیم، یک نفر کوچکتر را روی گردنش می‌نشانیم به شکلی که دست‌هایش را به صورت آی کلاه‌دار بگیرد، نفر سوم سر خود را روی دامن شخصی که روی صندلی نشسته می‌گذارد، نفر چهارم می‌خواهد و سرش را روی دامن شخصی که نشسته می‌گذارد، نفر پنجم هم می‌خواهد و

مسابقه می‌توانند کار را با هم شروع کنند و بهتر است اجرای کار آن‌ها به صورت یکی پس از دیگری باشد.

۲۴- حرکتی: افراد را به گروه‌های دو نفره تقسیم کرده و به یک نفر از هر گروه می‌گوییم: بدون حرف زدن و با حرکات بدن (پانتومیم) یک شغل را به دوست معرفتی کن. در صورتی که دوست او بتواند شغل مورد نظر را بگوید، آن گروه امتیاز می‌گیرد.

۲۵- فوتی: یک توپ پینگ پنگ را روی میز گذاشته، به چند نفر از بچه‌ها می‌گوییم پای میز بیایند و چند وسیله را روی میز در فواصل معین می‌چینیم، از بچه‌ها می‌خواهیم با فوت کردن به توپ، جهت معینی برای آن مشخص کنند تا با وسایل روی میز برخورد نکند.

۲۶- کاغذی: روی تکه کاغذی حرف «خ» نوشته می‌شود و مربی آن را در دست خود جای می‌دهد و سپس به بچه‌ها می‌گوید: چه چیزی در دست من قرار دارد؟ بچه‌ها هر چه می‌گویند، مربی می‌گوید: خ خ خ و آن‌ها خیال می‌کنند مربی می‌گوید: خیر.

۲۷- نمایشی: یک نمایش به

دیگری می‌بندیم. دو نفر دیگر را نیز همینطور می‌بندیم. این چهار نفر در قالب دو گروه دو نفری باید مسافتی را طی کنند و برگردند. هر کدام از دو گروه که زودتر برگشت، برنده است.

۳۶- بی‌زبانی: به دو نفر می‌گوییم: بدون کمک زبان در حضور بچه‌ها با هم صحبت کنید.

۳۷- تقلیدی: مربی از دانش‌آموزان می‌خواهد که هر کاری که او کرد، بقیه از او تقلید کنند، مثلاً اگر وضو گرفت، درس خواند، نماز خواند و... آن‌ها نیز همان کار را انجام دهند. هر کس خلاف این انجام داد، از دور خارج می‌شود.

۳۸- سکوتی: مربی به بچه‌ها می‌گوید: تا پنج دقیقه هیچ کس صحبت نکند، هر چه من گفتم شما جواب ندهید، هر آنچه خواستم انجام ندهید، سکوت مطلق باشد. هر کس حرف زد از دور خارج می‌شود و فرد یا افرادی که در آخر می‌مانند، امتیاز می‌گیرند.

۳۹- صدای چی: عمو زنجیر باف! بله، زنجیر مرا بافتی؟ بله، پشت کوه انداختی؟ بله، بابا... با صدای چی؟ سوره کوثر را همه با هم می‌خوانند.

سرش را روی پای نفر چهارم و به همین ترتیب آبشاری از گوشت می‌سازیم. به بقیه بچه‌ها می‌گوییم این چه کلمه‌ای است؟ جواب: کلمه آبشار درست می‌شود.

۳۱- نقاشی: دست‌های شرکت‌کنندگان در مسابقه را از پشت سر می‌بندیم و می‌گوییم با مداد و دهان روی کاغذ نقاشی بکشند.

۳۲- دعائی: یک دعای بدون نقطه بگو. جواب: اللهم صل علی محمد و آل محمد.

۲- به یکی از نوجوانان می‌گوییم یکی از اعمال بدون نقطه نماز را انجام بده؟ جواب: رکوع

۳۳- نمازی: زهرا و زهره در نماز با هم بین ۱ و ۲ شک کردند. زهرا نمازش صحیح بود ولی زهره نمازش را شکست و از اول خواند. چرا؟ جواب: زهرا نماز مستحبی می‌خواند.

۳۴- میوه‌ای: چند سیب آویزان می‌کنیم و به چند نفر می‌گوییم بدون استفاده از دست بخورند. هر کس تا ۵ دقیقه بیشتر سیب خورد، برنده است.

۳۵- بستنی: پای چپ و دست چپ یکی را با پای راست و دست راست

جمله‌اگر به ما آب ندهند ... می‌رسند، پژمرده شده و خود را روی چمن‌ها رها می‌کنند و مربی به آن‌ها کمی آب می‌دهد یا بر روی آن‌ها آب می‌پاشد و آن‌ها دوباره بلند می‌شوند و باز می‌شوند.

۴۴- بویایی: مقداری میوه یا غذا تهیه کرده، چشم افراد را می‌بندیم و از آن‌ها می‌خواهیم که با چشم بسته و با کمک گرفتن از حس بویایی، نوع میوه یا غذا را مشخص کنند.

۴۰- دوستی: چشم یکی از شاگردان را بسته و به او می‌گوییم: با چشم بسته دوستت (علی) را در بین بچه‌ها که ایستاده‌اند و حرکت نمی‌کنند شناسایی کن.

۴۱- حدسی: چشم فرد مورد نظر را بسته و دوستان او را جابجا کرده و از هر یک می‌خواهیم فقط (کلمه‌ای) بیان کنند و فرد شرکت‌کننده در مسابقه باید نام دوست خود را حدس بزند.

۴۲- تشخیصی: عده‌ای از بچه‌ها را انتخاب کرده، چشم آن‌ها را می‌بندیم و اشیاء مختلفی را جلوی آن‌ها قرار می‌دهیم. هر کدام که بتوانند تمام موارد را درست حدس بزنند، برنده می‌شوند.

۴۳- اشعاری: مربی با بچه‌ها بازی می‌کند، بدین صورت که به بچه‌ها می‌گوید: یک دایره به صورت گل درست کنند، خود مربی هم در بین آن‌ها است و شعر: ما گلیم، ما سنبلیم، ما بچه‌های بلبلیم، باز می‌شیم، بسته می‌شیم، باز می‌شیم، بسته می‌شیم، اگر به ما آب ندهند، خشک می‌شیم، خشک می‌شیم، را می‌خوانند و مانند گل باز و بسته می‌شوند. و وقتی که به